

MÅLGRUPPE I FOKUS

Modellen har primært fokus på borgere fra kriminelle miljøer, der er i risiko for at blive en del af ekstremistiske miljøer. Samtidigt har modellen fokus på yngre søskende til borgere fra ekstremistiske miljøer, samt på familier, hvorfra borgere er i risiko for radikaliserings.

BORGERE FRA KRIMINELLE MILJØER I RISIKO FOR EKSTREMISME

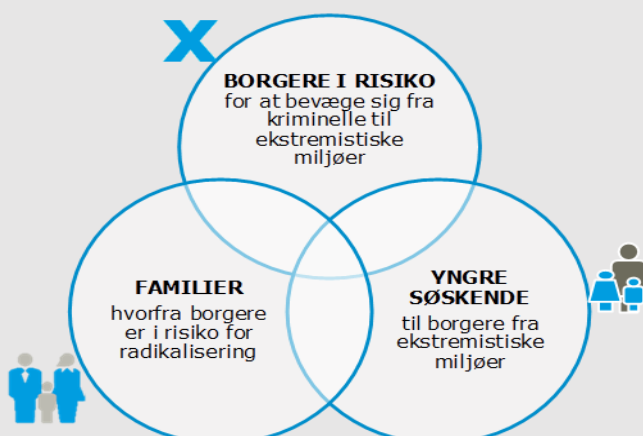
- **Karakteristika:** Målgruppen kendetegnes helt overordnet ved at bevæge sig fra kriminelle miljøer til ekstremistiske miljøer. Blandt andet viser forskning, at en relativt stor andel af de gerningsmænd, som er dømt for terrorhandlinger, også har en kriminel og voldelig baggrund.
- **Motivation:** Forskningen viser, at overgangen til en ekstremistisk religiøs gruppe kan være en vej til "frelse" fra tidligere kriminelle handlinger. Målgruppen kan samtidigt bruge den ekstremistiske overbevisning om et højere mål til at retfærdiggøre vold, fx mod staten, symboler eller personer.
- **Risici:** Borgere fra de kriminelle miljøer har oparbejdet en række "kompetencer", der giver dem en særlig risikoprofil. Det kan fx være nemmere adgang til våben, voldsparathed og erfaring med at holde sig uden for politiets radar. Et andet væsentligt træk ved målgruppens radikaliserings er, at denne ofte opleves under og efter et fængselsophold.

FAMILIER

- **Karakteristika:** I modellens målgruppe er der ligeledes fokus på familier, som er berørt af eller i risiko for radikaliserings og ekstremisme. Det kan være familier, hvor et medlem er sårbart overfor radikaliserings, eller familier, hvor et medlem allerede er en del af et ekstremistisk miljø.
- **Risici:** Familien kan have en afgørende rolle i forhold til radikaliseringsprocessen, da borgere, som vokser op i radikaliserede og ekstremistiske miljøer, er i risiko for såkaldt tværgenerationel radikaliserings. Denne socialiserings og glorificerings af ideologi, tro eller en sag kan ske i den samlede familie og bidrage til et radikaliseret verdenssyn i familien.
- **Familien i det forebyggende arbejde:** Erfaringer viser også, at familien kan have en stærk indflydelse, når det handler om at få borgere ud af ekstremistiske miljøer. Familien er derfor helt afgørende, når der skal arbejdes forebyggende.

YNGRE SØSKENDE

- **Karakteristika:** En anden målgruppe, som er i fokus i modellen, er yngre søskende til borgere fra ekstremistiske miljøer. Erfaringer fra sager i Danmark og udlandet viser, at yngre søskende til borgere i ekstremistiske miljøer kan være særligt sårbare overfor radikaliserings og ekstremistiske ideer.
- **Risici:** Den særlige sårbarhed kommer af socialiserings i familien, hvor yngre søskende forsøger at leve op til de belønningssystemer, der gælder i familien, hvorigennem den yngre søskende selv drages ind i radikaliserede miljøer og måske adfærd. Desuden kan glorificerings af en bestemt ideologi, overbevisning og tro fra ældre søskende have en "smittende" effekt på andre yngre søskende i familien.

Værktøjer, som vedrører målgruppen

Værktøj 4a
Identifikation af individer (søskende og familie)

Værktøj 4b
Identifikation af individer (personer i risiko for at bevæge sig til ekstremistiske miljøer)

DET EFFEKTIVE SAMARBEJDE

Det tværgående samarbejde er med til at sikre en koordineret forebyggende indsats mellem myndighed, lokalområde og civilsamfund, og er således en vigtig brik i arbejdet med en systematisk og koordineret identifikation, samt i en indsats, der adresserer det samlede problemkompleks, borgere i målgruppen har, herunder borgerens omgivelser i lokalområdet.

SAMARBEJDETS AKTØRER

- Sammensætning vil variere fra kommune til kommune, men ofte vil det være de aktører, som allerede er engageret i forebyggelsen.
- Dertil kan komme en række aktører, som bliver bragt i spil, når det er relevant for indsatsen og borgerens situation.
- Samarbejdet vil typisk bygge videre på eksisterende konstellationer.

TVÆRGÅENDE LEDERGRUPPE

- Det er en fordel for et tæt samarbejde mellem det kommunale og boligsociale niveau, hvis samarbejdet er forankret i en ledergruppe.
- Ledergruppen kan følge op på, at modellen anvendes, og understøtte ved udfordringer i samarbejdet og implementering.
- Ledergruppen kan med fordel bestå af ledere fra de organer, der indgår i samarbejdet.

TVÆRFAGLIGT TEAM

- Det tværfaglige team er omdrejningspunktet for en koordineret identifikation og sammenhængende indsats til borgeren.
- Nogle teammedlemmer vil kunne være gennemgående, mens andre kun er relevante at inddrage i bestemte borgerforløb.
- Ideen med det tværfaglige team er, at de professionelle arbejder sammen på tværs og derved indgår i en helhedsorienteret indsats.

TVÆRGÅENDE KOORDINATOR

- En central aktør er den tværgående koordinator. Koordinatorfunktionens opgaver kan varetages af én eller flere personer.
- Koordinatoren indebærer dels en faglig og borgernær funktion. Koordinatoren skal være borgerens tætte kontakt under hele forløbet.
- Koordinatoren indebærer dertil en administrativ og koordinerende funktion, som koordinerer møder og sikrer vidensdeling i det tværfaglige team.

Tjekliste

- Har samarbejdet en solid ledelsesmæssig forankring?
- Er der udpeget en tværgående koordinator og relevante aktører til at indgå i et tværfagligt team?
- Er der etableret arbejdsgange for vidensdeling?

Værktøjer til det effektive samarbejde

Værktøj 1: Drejebog for afholdelse af møder
Værktøj 2: Samtykkeerklæring

Lovgivning

Vidensdeling mellem myndighed og ikke-myndighedsaktører

(under udarbejdelse)

EN STRUKTURET MØDEPROCES – TRE FORSKELLIGE FORMER FOR MØDER

OMRÅDEMØDER

- Formålet med områdemøder er, at det tværfaglige team sammen med lokale aktører kortlægger boligområdet ressourcer og udfordringer.

TVÆRFAGLIGE MØDER

- Formålet med de tværfaglige møder er, at de aktører, der har en rolle i forhold til borgeren, får en fælles forståelse af borgerens behov. Møderne skal derved bidrage til at iværksætte en koordineret indsats for borgerne.

VIDENDELING OG FORMIDLING AF ROLLER OG ANSVAR

- En løbende systematik i deling af viden om vigtige erfaringer, nye hændelser og udviklinger er central. Dette gælder både i identifikationen på område- og borgerniveau, samt i indsatsen for borgeren.

FASE 1 - KOORDINERET IDENTIFIKATION

Identifikation af borgere i risiko er en del af kernen i arbejdet, idet der eventuelt etableres den første kontakt til borgere i målgruppen og de første skridt for det videre arbejde fastlægges. Dette skal ske via en aktiv, systematisk og fleksibel indsats i borgernes nærmiljø og i de boligsociale områder, hvor borgere i målgruppen færdes og opholder sig. Identifikationen er en forudsætning for, at kommuner og øvrige relevante aktører kan understøtte borgere i målgruppen i at blive afklaret om egen situation samt understøtte deres livssituation.

TRIN 1 – KORTLÆGNING AF OMRÅDER

- Fundamentet er at gennemføre en kortlægning af såvel udfordringer som ressourcer i de boligsociale områder.
- Den tværgående koordinator, det tværfaglige team samt relevante aktører kan deltage i områdemøder.
- Kortlægningen kan bidrage til at identificere lokale ressourcepersoner, som kan spille en aktiv rolle i identifikation af og i den samlede forebyggende indsats.
- Ressourcepersoner som positive connectors spiller en central rolle.
- Kortlægningen foregår på flere niveauer, fx overordnede boligområdet, zoner eller miljøer. Eller lavere niveauer som særlige miljøer, tilholdssteder og sammenslutning af få borgere.

Kortlæg boligområder, specifikke zoner og præcise lokaliteter med særlig risici eller ressourcer

- Indhent med en fast kadence viden fra frontpersonale og boligsociale medarbejdere om boligområdet, fx kvartalsvist eller halvårligt.
- Vigtigt, at dialogen på møderne er eksplorativ og åben.
- Systematiser den indhentede viden i et samlet områdeoverblik.
- Kortlægning af områder vil være forskellig mellem store og små kommuner.

TRIN 2 - IDENTIFIKATION AF BORGERE I RISIKO

- Processen for identifikation og opmærksomhed på borgere, familier og yngre søskende kan foregå på samme måde som kortlægning af områder.
- Reflekter over eventuelle bekymringer.
- Påpasselig med at sætte lighedstegn mellem bekymring for mistro og radikalisme og ekstremisme.
- Forskellige bekymringstegn vil være på spil for forskellige målgrupper og bekymringstegnene er ikke en udtømmende liste.
- Vigtigt at være opmærksom på, at enkelte borgere eller grupper og familier kan udvise bekymringstegn på radikalisme og ekstremisme.
- Bekymringstegn skal forstås forskelligt afhængigt af målgruppen.

Identificer både enkeltpersoner og grupper i risiko for radikalisme

- Sikre, at værktøjerne til identifikation af hhv. enkeltpersoner, yngre søskende og familier er til rådighed hos alle relevante frontmedarbejdere og boligsociale medarbejdere.
- Inviter medarbejdere og relevante aktører ind til tværfaglige møder, som kan få sat ord på, hvilke borgere, familier og eventuelt grupper i området der giver anledning til bekymring.
- Den tværgående koordinator retter henvendelse til relevante myndigheder på baggrund af modtagelse af bekymring.

Værktøjer, som vedrører identifikationen

- Værktøj 3 (identifikationsværktøj til kortlægning af ressourcer i lokalområdet)
- Værktøj 4a - Identifikation af individer (søskende og familie)
- Værktøj 4b - Identifikation af individer (personer i risiko for at bevæge sig til ekstremistiske miljøer)

- Kortlægningen af områder sikrer større systematisk identifikation samt større viden om området.
- Processen giver viden om grupper, familier og borgere i risiko for radikalisme og ekstremisme.

FASE 2 - ANALYSE

På baggrund af en indkommen bekymring skal der gennemføres en kvalificeret analyse af sagen under inddragelse af relevante aktører. Det er her, at der sker en vurdering af, om der er behov for en given indsats til borgeren, familien eller gruppen, samt hvilken indsats der i givet fald er relevant. Det er også her, at der gennemføres en analyse af selve områder, baseret på kortlægningen af områder i identifikationsfasen.

1) ANALYSE AF OMRÅDER

- Den områdebaserede faglige analyse er en faglig analyse af bekymrende grupper i området, utryghedszoner, bekymrende miljøer samt ressourcepersoner i området.
- Den faglige analyse gennemføres af det tværfaglige team på baggrund af en systematisk bearbejdning af informationer indsamlet under områdemøder. Dette kan munde ud i en visuel kortlægning af områdets udfordringer og ressourcer.

Bekymringstegn for området:

- Om der i området er zoner eller miljøer med meget hærværk og indbrud.
- Om der i området er en større del af de unge, der er kriminalitetstruede.
- Om der er mange borgere uden for beskæftigelse og uddannelse

Bekymringstegn ved grupper i området:

- Gruppen distancerer sig fra nærmiljøet
- Nødvendigheden af voldeligt engagement er en grundholdning i gruppen
- Gruppen føler ikke, at de er en ligeværdig del af samfundet

2) HANDLEPLAN PÅ OMRÅDENIVEAU

- På baggrund af den faglige analyse af området udarbejdes en handleplan for området, som skal adressere områdets behov.
- I udarbejdelsen af en handleplanen bør de relevante aktører i boligområdet inviteres ind, herunder frontpersonale, boligsociale medarbejdere og positive connectors.
- Det er en god ide, at handleplanen understøttes af konkrete mål fx i forhold til ønsket udvikling i området.

Refleksionsspørgsmål til dialogen om en handleplan for området:

- Hvilke udfordringer og behov er nødvendige at adressere hurtigst muligt?
- Hvilke indsatser kan i første omgang være med til at imødegå disse udfordringer?
- Hvem er de ansvarlige for at udføre indsatserne?
- Hvor og hvordan kan vi bruge de positive connectors i området?

3) ANALYSE AF DEN ENKELTE BORGER

- Analysen af den enkelte borgers risiko for radikaliserings og ekstremisme gennemføres typisk i infohusene.
- I infohuset igangsættes en proces, hvor borgerens situation vurderes og udredes med henblik på at iværksætte en indsats.
- Det er vigtigt, at borgerens tværgående koordinator følger forløbet i infohuset, da det også vil være den tværgående koordinator, som følger borgeren undervejs i indsatsen.

Infohuset videregiver en anbefaling med:

- En samlet 360-graders udredning af borgerens situation.
- Hvilken indsats, infohuset vurderer, kan være optimal, givet borgerens situation.
- Hvilke væsentlige risiko- og beskyttelsesfaktorer indsatsen bør målrettes. Hvilke ressourcer, der kan være behov for at kanalisere ind i indsatsen
- Ønsker om hyppighed af opfølgning på en eventuel indsats.

4) UDARBEJDELSE AF HANDLEPLAN FOR BORGEREN

- Frem mod iværksættelse af en indsats tilbyder det tværfaglige team borgeren, at der udarbejdes en handleplan for indsatsen.
- I handleplanen bør fremgå oplysninger om indsats, indsatsformål og indsatsmål.
- Handleplanen danner rammen for en samarbejdsproces med borgeren, hvor mål for indsatsen afstemmes med borgerens ønsker og forudsætninger.

Refleksionsspørgsmål, der kan guide dialogen om udarbejdelse af handleplan for borgeren:

- Hvad er de overordnede formål med indsatsen, og hvilke indsatsmål kan gælde i borgerens handleplan?
- Hvad er det forventede tidsperspektiv for indsatsen?
- Hvornår skal der gennemføres opfølgning på indsatsen?
- Er borgerens perspektiv inddraget i udarbejdelsen af handleplanene?

FASE 3 – HELHEDSORIENTERET INDSATS

På baggrund af de analyser, der er gennemført, både på område- og borgerniveau og en samlet faglig vurdering, skal der iværksættes en helhedsorienteret og målrettet indsats, som modsvarer de behov, der er identificeret, både i lokalområdet og hos borgere i risiko for at blive rekrutteret fra kriminelle miljøer til ekstremistiske miljøer eller yngre søskende og familier i risiko for radikaliserings.

1) VALG AF INDSATS

- Den helhedsorienterede og forbyggende indsats, som sættes i gang, skal bygge på viden om, hvilken praksis og indsatser der virker i forhold til at forebygge radikaliserings og ekstremisme blandt modellens målgruppe.
- Det er essentielt, at indsatsen er baseret på den systematiske analyse, som er gennemført, både på områdeniveau og på borgerniveau.
- Indsatserne kan opdeles i tre: 1) Indsatser målrettet lokalområdet og civilsamfundet, 2) indsatser målrettet enkelte borgere, grupper og familier og 3) indsatser målrettet opkvalificering af fagprofessionelle.

Indsatser målrettet lokalområdet og civilsamfundet:

- Med blik for udfordringer og ressourcer kan der være behov for at igangsætte indsatser i lokalområdet, som understøtter den forebyggende indsats og medvirker til en positiv udvikling i området.
- Indsatserne kan fokusere på at kapacitets- og vidensopbygge lokalområdet, herunder give viden om bekymringstegn for radikaliserings. En anden tilgang er at styrke samarbejdet med lokale aktører og støtte op om de eksisterende indsatser i boligområdet. I den sammenhæng kan det være relevant at bruge områdets positive connectors som samarbejdspartnere.

Indsatser målrettet enkelte borgere, grupper og familier:

- Der vil ligeledes være behov for at igangsætte indsatser, som er direkte målrettet enkelte borgere i risiko for rekruttering fra kriminelle miljøer til ekstremistiske miljøer og yngre søskende og familier i risiko for radikaliserings.
- Det er vigtigt, at indsatsen tager udgangspunkt i borgernes behov, ønsker, og hvordan borgerne kan bruge indsatsen som støtte til at styrke egen livssituation.
- Indsatsen bør have øje for borgerens ressourcer, og det kan være en styrke at arbejde med løbende udvikling og de 'små' succeser i processen. Yderligere kan indsatsen med fordel inddrage borgerens familie og netværk.

Indsatser målrettet opkvalificering af fagprofessionelle:

- Det vil også være relevant at igangsætte indsatser, som opkvalificerer det professionelle frontpersonale, som led i den forebyggende indsats.
- Indsatserne kan fokusere på at opbygge kompetencer blandt fagprofessionelle. Det kan blandt andet være undervisning, hvor fagpersoner undervises i forståelse af radikaliserings og ekstremisme og identifikation af bekymringstegn og risiko- og beskyttelsesfaktorer.
- Indsatserne kan også understøtte, at frontpersonale er klædt på til håndtering af bekymringssager og øget kvalitet i sagsbehandlingen.

2) LØBENDE OPFØLGNING PÅ INDSATS

- Den løbende opfølgning på indsatsen skal være med til at sikre, at denne lever op til formålet og tilpasses, hvis borgerens behov ændrer sig.
- Den tværgående koordinator har ansvaret for, i samspil med det tværfaglige team, at følge op på de mål, der er fastsat i en evt. handleplan og vurdere dem i forhold til indsatsens virke.
- Det er en god ide, at opfølgningen i starten sker relativt hyppigt.

3) LUK AF INDSATS

- Som led i den løbende opfølgning vil de relevante aktører vurdere borgerens udvikling, og om den samlede faglige vurdering af bekymring bør justeres.
- Når der kan spores en positiv udvikling i borgerens situation, beslutter de relevante aktører, hvornår og hvordan indsatsen gradvist udfases. Det kan dog stadig være relevant at monitorere, om borgeren efterfølgende bevæger sig i en negativ retning.

Værktøjer, som vedrører indsatsfasen:

- Værktøj 5: Mål- og aftaleværktøj
- Værktøj 6: Netværksanalysekort